

JOBS

İşletme Bilimi Dergisi
2019
Cilt:7 Sayı:2

JOBS

İşletme Bilimi Dergisi
The Journal of Business Science

Sakarya Üniversitesi / Sakarya University
İşletme Fakültesi / Sakarya Business School

i

Cilt/Volume : 7
Sayı/Issue : 2
Yıl/Year : 2019

ISSN: 2148-0737
DOI: 10.22139/jobs

İNDEKS BİLGİLERİ/ INDEXING INFORMATION

Kurucu Sahip/Founder

Prof. Dr. Gültekin YILDIZ

İmtiyaz Sahibi / Owner

Prof. Dr. Kadir ARDIÇ

Editör / Editor

Doç. Dr. Mahmut AKBOLAT

Editör Yardımcıları / Assoc. Editors

Prof. Dr. Mustafa Cahit UNGAN

Mizanpaj Editörü / Layout Editor

Arş. Gör. Özgün ÜNAL

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent SEZEN	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU	Atılım Üniversitesi
Prof. Dr. Erman COŞKUN	İzmir Bakırçay Üniversitesi
Prof. Dr. Kadir ARDIÇ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet BARCA	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Nihat ERDOĞMUŞ	İstanbul Şehir Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Recai COŞKUN	İzmir Bakırçay Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin KARABINAR	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Sıdıka KAYA	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Şevki ÖZGENER	Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Türker BAŞ	Galatasaray Üniversitesi
Doç. Dr. Surendranath Rakesh JORY	Southampton Üniversitesi

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Kadir ARDIÇ
Doç. Dr. Mahmut AKBOLAT
Doç. Dr. Mustafa Cahid ÜNĞAN

Sekreteryaya / Secreteria

Arş. Gör. Özgün ÜNAL
Arş. Gör. Mustafa AMARAT
Arş. Gör. Ayhan DURMUŞ

iv

Dergimize yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin yazımında etik ilkelere uyulduğu ve yazarların ilgili etik kurulundan gerekli yasal onayları aldığı varsayılmaktadır. Bu konuda sorumluluk tamamen yazarlara aittir. İşletme Bilimi Dergisi'nde yer alan makalelerin bilimsel sorumluluğu yazara aittir. Yayınlanmış eserlerden kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

It is assumed that the articles submitted for publication in our journal are written in ethical principles and the authors have obtained the necessary legal approvals from the relevant ethics committee. The responsibility of this matter belongs to the authors. Scientific responsibility for the articles belongs to the authors themselves. Published articles could be cited in other publications provided that full reference is given.

İşletme Bilimi Dergisi; www.dergipark.gov.tr/jobs Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi jobs@sakarya.edu.tr Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan/SAKARYA

Bu Sayıda Katkıda Bulunan Hakemler *Reviewers List of This Issue*

İşletme Bilimi Dergisi
2019
Cilt:7 Sayı:2

Prof. Dr. Abdullah Naralan	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Adak	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin Karabınar	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Sima Nart	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Taş	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Bora Yıldız	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ece Armağan	Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Hakan Tunahan	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Han Ergüven	Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Ümit Alnaçık	Kocaeli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Kar	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Bora Yenihan	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emrah Özsoy	Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Esra Dil	Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru Özlem Bilgin	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Şantaş	Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Cerev	Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Osman Uslu	Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Pınar Memiş Sağır	Sakarya Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Aykut Yılmaz	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Gökhan GÜRLER	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Değerli Bilim İnsanları,

Anadolu'da yeniden dirilişimizin yıl dönümü olan 30 Ağustos Zafer Bayramında İşletme Bilimi Dergisi'nin 2019 yılı ikinci sayısını (Cilt 7, Sayı 2) yayınlamanın mutluluğu içerisindeyiz. Bu sayımızda işletme biliminin farklı disiplinlerden araştırmacıların yazdığı 9 makaleye bulunmaktadır.

Bu sayının ilk çalışmasında Mahmut HIZIROĞLU ve Elif AKKAYA "Küresel Zihniyet ve Ar-Ge Yoğun Kobi'lerin Uluslararasılaşması: Türkiye Biyoteknoloji Sektörü Örneği" başlıklı çalışmalarında Ar-Ge yoğun KOBİ'lerinin uluslararasılaşması üzerine küresel zihniyetin nasıl bir rol oynadığını tartışmaktadırlar. Çalışmada Ar-Ge yoğun KOBİ'lerin küresel zihniyete sahip olup olmadıkları, küresel zihniyete sahip olanların daha çok hangi özellikleri taşıdıkları, hangi unsurların Ar-Ge yoğun Türk KOBİ'lerinde küresel zihniyeti etkilediği ve küresel zihniyete sahip Ar-Ge yoğun KOBİ'lerin uluslararasılaşma mekanizmalarının neler olduğu araştırılmıştır.

"Mağaza Atmosferinin Mağazaya Yönelik Duygusal Yakınlık, Müşteri Memnuniyeti ve Tavsiye Etme Davranışı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Giyim Sektörü Örneği" başlıklı ikinci çalışmada, Osman EMİNLER, Remzi ALTUNIŞIK ve Ersin ESKİLER, mağaza atmosferi, mağazaya duygusal yakınlık, müşteri memnuniyeti ve tavsiye etme davranışları arasındaki ilişkiyi nedensel bir model geliştirerek tartışmaktadırlar.

Üçüncü çalışmada Sinan ESEN, Işıl AYAS ve Baldauryen IDAN "Dahilde İşleme Rejiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri" çalışmalarında Dahilde İşleme Rejimi'nin (DİR) işleyişinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğunu araştırmaktadırlar.

Dördüncü çalışmada Merve VURAL ve Aykut Hamit TURAN, Yönetim Bilişim Sistemleri alanında başarılı mezunların tanımlanabilmesi için işletmeler tarafından işe alım sürecinde aranan yetkinlikler belirlenerek, bölüm profillerinin ve eğitim programlarının sektörle uyumlu hale gelmesi, bu alandan mezun olan bireylerin istihdam olanaklarına katkı sağlanması için yapılması gerekenleri ortaya koymaktadır.

Beşinci çalışmada Erşan ÇAKIR ve Özgür UĞURLUOĞLU "Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Sessizlik, Sessizliğin Nedenleri ve Sonuçlarına İlişkin Görüşleri" başlıklı çalışmalarında sağlık çalışanlarının sessiz kaldığı konuların neler olduğunu, sessizleşme nedenlerini ve sessizleşmenin sağlık çalışanları açısından algılanan sonuçlarının neler olduğunu ortaya koymaktadır.

Sendika Temsilcilerinin Liderlik Tutum ve Davranışlarının Sendikal Bağlılık Üzerine Etkisi: Sakarya İli Örneği başlıklı çalışmada Hilal KİŞİOĞLU ve Tuncay YILMAZ, Sakarya kamu eğitim kurumlarında, iş yeri sendika

temsilcilerinin liderlik davranış özelliklerinin üyelerin sendikal bağlılıkları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

Sevinç ASLAN ve Nurperihan TOSUN ve Sümeyye ARSLAN KURTULUŞ "Çocuk Dostu Oteller İle İlgili Şikâyetlere Yönelik Bir İçerik Analizi" başlıklı çalışmalarında ailelerin çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri otellerin niteliklerini belirlemeyi hedeflemektedirler.

Yatırım Projeleri Değerlendirme Yöntemlerinden Net Bugünkü Değer Yöntemi ve İç Verim Oranı Yönteminin Karşılaştırılması başlıklı çalışmada Begüm ÖKTEM, iki proje örneği üzerinde yatırım projelerini net bu günkü değer ve iç verim oranı yöntemi ile değerlendirmektedir.

Elif TECEREN, "Türkiye'de Kadın Konusu Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi (2008-2018)" başlıklı çalışmasında, Türkiye'de sosyal bilimler alanında "kadın" konusunda yazılmış YÖK tez veri tabanında yer alan erişime açık 2008-2018 yılları arasındaki 738 adet lisansüstü tez, bibliyometrik özellikleri açısından incelemiştir.

Dergimiz bu sayısında da işletmeciliğin farklı disiplinlerinde değerli bilim insanlarının kıymetli çalışmalarıyla zengin bir içerikle hazırlanmıştır. Dergi politikası olarak bundan sonraki sayılarımızda da işletme bilimine dayalı farklı disiplinlerden gelen çalışmaları yayınlamaya özen göstereceğiz. Bu sayımızda göndermiş oldukları makaleler ile dergimize katkı sağlayan tüm yazarlarımıza, dergimize gönderilen makalelerin değerlendirilmesi için kıymetli vakitlerini ayıran saygıdeğer hakemlerimize ve makalelerin dergide yayınlanmaya hazır hale gelmesi için yoğun bir gayret gösteren editör kurulumuz ve dergi sekretaryamıza teşekkürü borç bilirim. Dergimizin okurlarımız ve bilim insanlarına faydalı olması dileklerimizle sonraki sayılarımızda işletmeciliğin güncel çalışmalarını bilim dünyasının hizmetine sunmak için siz değerli bilim insanları ve araştırmacıların katkılarını bekliyoruz.

Saygılarımızla...

Doç. Dr. Mahmut AKBOLAT

Editör

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Yıl (Year) 2019 Cilt (Vol.) 7 Sayı (No) 2

Araştırma Makaleleri/Research Articles

- Küresel Zihniyet Ve Ar-Ge Yoğun Kobi'lerin Uluslararasılaşması: Türkiye Biyoteknoloji Sektörü Örneği**
Global Mindsets And Internationalization Of R&D Intensive SMEs: A Multiple Case Study From Turkey 275-312
Doç. Dr. Mahmut HIZIROĞLU, Elif AKKAYA
-
- Mağaza Atmosferinin Mağazaya Yönelik Duygusal Yakınlık, Müşteri Memnuniyeti Ve Tavsiye Etme Davranışı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Giyim Sektörü Örneği**
A Study On The Effects Of Store Atmosphere On Store Affect, Customer Satisfaction And Customers' Recommendation Behavior: The Case Of Clothing Industry 1313-330
Osman EMİNLER, Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK, Dr. Öğr. Üyesi Ersin ESKİLER
-
- Dahilde İşleme Rejiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**
Inward Processing Regime: Challenges And Proposed Solutions 331-355
Doç. Dr. Sinan ESEN, Dr. Öğr. Üye. Işıl AYAS, Baldauryen IDAN
-
- Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü Mezunlarının Sahip Olması Gereken Bilgi, Beceri Ve Yetkinlikler**
Knowledge, Skills And Competencies That Must Have Of The Graduates Of Management Information Systems 357-388
Arş. Gör. Merve Vural, Prof. Dr. Aykut Hamit Turan
-
- Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Sessizlik, Sessizliğin Nedenleri Ve Sonuçlarına İlişkin Görüşleri**
Opinions of Healthcare Employees About Organizational Silence, Reasons And Sequences Of Silence 389-423
Uzm. Erşan ÇAKIR, Doç. Dr. Özgür UĞURLUOĞLU
-
- Sendika Temsilcilerinin Liderlik Tutum Ve Davranışlarının Sendikal Bağlılık Üzerine Etkisi: Sakarya İli Örneği**
The Effect Of Leadership Attitudes And Behaviors On Trade Union Commitment Sample Of Sakarya Province 425-449
Hilal KİŞİOĞLU, Doç. Dr. Tuncay YILMAZ
-
- Çocuk Dostu Oteller İle İlgili Şikâyetlere Yönelik Bir İçerik Analizi**
A Content Analysis For Complaints Related To Child - Friendly Hotels 451-475
Arş.Gör. Dr. Sevinç ASLAN, Dr. Öğr. Üyesi Nurperihan TOSUN, Arş.Gör.Dr. Sümeyye ARSLAN KURTULUŞ

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Yıl (Year) 2019 Cilt (Vol.) 7 Sayı (No) 2

İşletme Bilimi Dergisi

2019

Cilt:7 Sayı:2

Yatırım Projeleri Değerlendirme Yöntemlerinden Net Bugünkü Değer Yöntemi Ve İç Verim Oranı Yönteminin Karşılaştırılması
Comparison Of The Net Present Value Method And Internal Rate Of Return Method Of Evaluation Methods Of Investment Projects 477-497

Arş. Gör. Dr. Begüm ÖKTEM

Türkiye'de Kadın Konusu Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi (2008-2018)
A Bibliometric Analysis Of The Graduate Theses Written On Woman Title In Turkey (2008-2018) 499-530

Elif TECEREN

DAHİLDE İŞLEME REJİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dahilde İşleme
Rejiminde
Karşılaşılan
Sorunlar Ve
Çözüm Önerileri

331

Doç. Dr. Sinan ESEN

*Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, sinanesen@subu.edu.tr*

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-3582-7641

Dr. Öğr. Üye. Işıl AYAS

Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü, iyeter@sakarya.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5441-006X

Baldauryen IDAN

Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, idan.baldauren@mail.ru

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-7111-3833

Öz

Amaç: Bu çalışma Dahilde İşleme Rejimi'nin (DİR) işleyişinde karşılaşılan sorunları tespit etmeyi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri bulunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Amacı bakımından bu çalışma açıklayıcı araştırma kategorisinde yer almaktadır ve nicel araştırma yöntemine dayanmaktadır. Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır ve SPSS programıyla veri analizi yapılmıştır.

Bulgular: DİR'i; düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara kıyasla rejimi kullanmakta olan firmalar daha çok desteklemektedir. Ayrıca rejimin ihracat ve istihdam üzerinde olumlu etkisi tespit edilmiştir. Bununla beraber rejimin işletmelerin verimliliğini artırdığı ve ihracatçı firmalara uluslararası pazarlarda rekabet gücü kazandırdığı anlaşılmıştır. Literatürde yer alan çalışmaların aksine; rejimin haksız rekabet yaratmadığı, ithal bağımlılığını artırmadığı, ticaret politikası önlemlerinin etkisini azaltmadığı ve cari açığı artırmadığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca rejim kapsamında yaşanan bazı değişikliklerin belirsizliklere yol açması ve eşdeğer eşya kullanımı konusunda sorunlar tespit edilmiştir.

Sonuç: Bu rejimin ülke ekonomisine fayda sağlaması için, sadece arz yetersizliği yaşanan dönemlerde kullanılması ve ithal eşyalarının yurt içerisinde ikamesi bulunması halinde yurt içinden tedarik edilmesi

Dahilde İşleme
Rejiminde
Karşılaşılan
Sorunlar Ve Çözüm
Önerileri

desteklenmelidir. Bu araştırmada tespit edilen sorunların yetkili kuruluşlar tarafından incelenerek gerekli önlemlerin alınmasında fayda vardır.

Anahtar Kelimeler: Dahilde İşleme Rejimi, Eşdeğer Eşya, İhracat, Yerli Üretim

332

INWARD PROCESSING REGIME: CHALLENGES AND PROPOSED SOLUTIONS

ABSTRACT

Aim: This research paper aims at exploring challenges encountered in the Inward Processing Regime (IPR) operations and at proposing potential solutions to these problems.

Method: As per its aim, this research falls under the explanatory research category and it is based on a quantitative research method. This research employs questionnaires as an effective technique for data collection and data processing is performed using SPSS statistical program.

Findings: Compared to regulatory, supervisory and implementing organizations, this regime is more supportive to companies using it. In addition, there was identified a positive impact of this region in export and employment. Another important finding is the positive impact of the regime in the increased productivity of enterprises and its boosting power to the competitiveness of exporters in international markets. Unlike the criticisms in literatures, this regime does not create unfair competition, it does not increase import dependency, it does not reduce the impact of trade policy measures and obviously it does not increase current account deficit. Nonetheless, due to this regime there are some changes that lead to uncertainty and equivalent goods too are found to have experienced several problems.

Conclusions: In order to use this regime in a more benefit way for economy, it must be used only in times when supply shortage is experienced. In addition, when possible to domestically produce imported products than domestic production must be encouraged. Lastly, in the scope of this research, it is considered relevant to separately identify challenges and problems encountered by competent authorities and take the necessary measures.

Keywords: Inward Processing Regime, Equivalent Goods, Export, Domestic Production

I. GİRİŞ

Türkiye'nin Gümrük Birliğine üye olmasıyla beraber gündeme gelen Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) günümüzde hala etkin bir şekilde kullanılmaktadır. İmalatçılar tekrar ihracatını gerçekleştirmek şartıyla, üretimi amaçlanan ürünlerin üretim sürecinde kullanılacak girdileri bu rejim kapsamında ticaret politikası önlemlerinden bağımsız bir şekilde gümrük vergilerini teminata bağlanmak ya da daha sonra geri almak üzere ödeyerek ithal edebilmektedir. Böylece ihracatçılara ihraç ürünlerinde hem maliyet hem de kalite açısından avantajlar sağlanmaktadır. Aynı şekilde ihracatçılarımız uluslararası piyasalarda rekabet gücü elde edebilmekte ve ihraç ürünlerini çeşitlendirerek yeni pazarlar elde edebilmektedir.

Bununla beraber, 1980 yılı itibariyle ihracata dayalı ekonomik büyüme stratejisini benimseyen Türkiye'de, ihracatını artırmaya yönelik teşvik tedbirlerine her zaman öncelik verilmektedir. Bu teşvik tedbirlerinin biri olan Dahilde İşleme Rejimi'nin ülkenin toplam ihracatına katkısı oldukça yüksektir. Hatta ülkenin toplam ihracatının yarısına yakın bir kısmı bu rejim kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Fakat günümüzde bu rejim ülke ekonomisine sağladığı katkının yanı sıra birçok açıdan eleştirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, DİR kapsamında karşılaşılan sorunları analiz etmekle beraber çözüm önerileri üretebilmektir. Çalışmanın bundan sonraki kısmında sırasıyla; DİR'in dış ticaretimiz üzerindeki etkisine, rejime yönelik literatürde yer alan çalışmalara, araştırmanın yöntemine, veri analizi ve bulgulara yer verilmiş son bölümde ulaşılan bulgular çerçevesinde genel değerlendirme yapılmıştır.

II. Dâhilde İşleme Rejimi'nin Ülkelerin Dış Ticaretlerine Etkisi

DİR, dünya piyasa fiyatlarından hammadde temin etmek suretiyle ihracatı artırmak, ihraç ürünlerini çeşitlendirmek, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak ve ihraç pazarlarını genişletmek amacıyla geliştirilmiş bir ihracat teşvik sistemidir (DİR Kararı, 2005).

2.1. Dâhilde İşleme Rejimi

DİR, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın gümrük vergilerinin teminata bağlanarak ithal edilmesi ve çeşitli işlem veya işçiliğe tabi tutulduktan sonra işlem görmüş ürünlerin ihraç edilmesi sonrasında verilen teminatın iadesini sağlayan rejimdir (Uçak, 2013:13).

Şartlı muafiyet sistemi ve geri ödeme sistemi olmak üzere iki model üzerinden yürütülen rejimde; şartlı muafiyet sistemi Türkiye Gümrük Bölgesi'ndeki (serbest bölgeler hariç) firmalar tarafından ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan, vergileri teminata bağlanmak şartıyla bedelli veya bedelsiz olarak ithalatının yapılması ve ihraç taahhüdünün gerçekleştirilmesi sonucunda alınan teminatın iade edilmesi olarak ifade edilebilir (Dâhilde İşleme Rejimi Tebliği, 2006).

Geri ödeme sistemi, DİR çerçevesinde kullanılacak girdilerin ithalatı aşamasında alınması gereken gümrük vergisinin ödenmesini ve daha sonra bu girdilerin işlem görmüş ürünün içerisinde kullanılarak ihraç edilmesi halinde, ödenmiş vergilerin iadesini sağlamaktadır.

2.2. Rejimin Dış Ticaret Üzerine Etkisi

DİR'in dış ticaret üzerindeki etkisini ele alırken konunun bir tarafı Türkiye'nin ihracata dayalı büyüme politikası izlemesine dayanmaktadır. Çünkü bu rejimin amacı ihracatı artırmaktır. 1980 yılı itibariyle ihracata dayalı büyüme politikası benimseyen Türkiye için, ihracatını artırmaya yönelik teşvik tedbirlerine her zaman öncelik verilmektedir. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne üye olmasıyla DİR'in ülkenin toplam ihracatına katkısı yüksek olmuştur. Rejim kapsamında doğan vergi muafiyetlerinden dolayı kamuya ek bir yük olduğu konusundaki eleştirilere karşı Bıyıkçı (2010:142) rejim kapsamında yapılan ithalat için yaşanan vergi ve döviz kaybının ihracat esnasında fazlasıyla ekonomiye kazandırıldığını belirtmiştir.

İhracatımızın yarısına yakın bir kısmının bu rejim kapsamında yapıldığı göz önüne alındığında, ülke ekonomisi için DİR'in vazgeçilmez olduğunu söyleyebiliriz. DİR kapsamında 100 dolarlık ihracat için yapılması gereken ithalat değerini veren Döviz Kullanım Oranı (DKO) açısından değerlendirildiğinde bahsi geçen rakamın uzun yıllar boyunca % 40-50 arasında seyrettiği görülmektedir. Ancak daha önceki yıllarda, örneğin 2002 yılı verilerine bakıldığında DKO %80 olarak gerçekleşmiştir (Gençosmanoğlu, 2016:87). DKO'nun düşmesi ülkemizin geçmişe kıyasla katma değeri daha yüksek mallar ürettiği veya ihraç mallarının üretimi için yerli girdilere daha çok yöneldiği sonucuna ulaştırmaktadır.

III. Dahilde İşleme Rejimiyle İlgili Literatürdeki Çalışmalar

Bu çalışmanın araştırma sorusunun kapsamını oluşturan DİR konusunda yaşanan sorunlara yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yüzden araştırma yapılırken sadece DİR kapsamında yapılan çalışmaları

esas olarak, bu çalışmaların içerisinde rejime ilişkin sorunlara yer verilmiş çalışmalar literatür taramasına dahil edilmiştir.

Mali (2004:203-205) üretici ve ihracatçılara yapılan yardımlar, özellikle belli bir kesimde üretim sağlanması için yapılıyorsa sonrasında bu yardımları ortadan kaldırılmasının da mümkün olmadığını, dolayısıyla böyle bir teşvik politikasının ekonomide etkinlikten uzak sanayilerin doğmasına yol açacağını öne sürmüştür. Bu yüzden ihracata dayalı teşviklerde arzu edilen etkinliğe ulaşabilmesi için bu tedbirlerin sonsuza dek sürmemesi ve belli bir dönem içinde kesinlik ve kararlılıkla istikrarlı bir biçimde uygulanma zorunluluğuyla, bundan yararlanan firmaların rekabet gücü kazanarak yeni pazarlar elde ettikleri takdirde kesilmesi gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bununla beraber rejim kapsamında yapılan devamlı değişikliklerin kesinlikten uzaklaşmalara yol açarak sistemin etkinliğini azalttığını ve rejimdeki denetim ve koordinasyon eksikliğinin ise kaçakçılığa neden olduğunu öne sürmüştür.

Selen (2005:204), bu rejimin ticaret politikası önlemlerinin etkinliğini azalttığını belirtmiştir. Bununla beraber ihraç edilecek malların rejim kapsamında ithal edilen girdileri kullanarak üretildiğine dair belgelendirilmesini ve bunun ihracat beyannamesi üzerinde belirtilmesinin gerekli olduğunu açıklamıştır.

Sayılğan ve Şenol (2010:40), rejim kapsamında kamu gelirlerinden vazgeçmek, daha kolay yollarla hammadde ve ara mallarının ithal edilmesini sağlayarak, bu ara malları üreten yerli işletmelere karşı iç talebin daralmasına neden olup zor durumda kalmalarına sebep olduğunu belirtmiştir. Ayrıca rejimden beklenen faydanın elde edilebilmesi için, yerli üreticilere karşı yapılan haksız rekabetin engellenmesiyle birlikte rejimin kötüye kullanılmasının önüne geçilmesinin gerekli olduğunu açıklamıştır.

Bıyıkçı'nın çalışmasında (2010:143), DİR'in oluşum ve geliştirilmesi aşamalarında yerli sermayenin de çok büyük etkileri olduğunu ve ayrıca bu rejim kapsamında alınabilecek eşyalar konusunda çıkar grupları arasında çok ciddi mücadeleler yaşanmış ve yaşanmaya da devam ettiğine değinilmiştir. Bir tarafta ihracatçılar DİR kapsamında alınabilecek eşyalar listesinin genişletilmesi konusunda talepte bulunurken, diğer tarafta da DİR kapsamında alınan eşyaların yurt içi üreticileri, yerli üretimin olumsuz etkilendiğine dair karşı yönde mücadele verdiklerini açıklamıştır.

Takım ve Ersungur (2010:302-303), ihracatı desteklemek amacıyla geliştirilen DİR'in istismara uygun rejim olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle, ülkede ithalat ve dış ticaret açığını artırdığı, üretim ve istihdamı azalttığı düşünülmekte olan bu rejimin aksayan ve zayıf yönlerinin ortadan

kaldırılması, rejimin hayali ihracat olarak görülmesini engelleyip taraftarın rejime karşı güvenini artırarak, sistemle ilgili bir kısım tartışmaların da ortadan kalkmasına neden olacağını açıklamıştır. Ayrıca sistemin daha sağlıklı işleyebilmesi için;

- DİİB'in sadece arz yetersizliği yaşanan mal ve sektörler verilmesinin,
- Rejimin işleyişindeki bazı aksamalara mevcut denetim sistemindeki eksikliklerin sebep olduğunu ve bunun için denetim mekanizmaları geliştirilerek, ithalatta kalite kontrolü sağlanmasının,
- Belgelerin aracı ihracatçılara verilmemesinin ve sadece gerçek imalatçı-ihracatçı firmalara verilmesinin,
- Konulmuş olan gözetim önlemlerinin yetersiz olduğunun ve bunun için gerekli önlemlerin alınmasının,
- DİR'in hem gümrük rejimleri başlığı altında, hem de ihracatı teşvik sistemleri başlığı altında yer almasının mevzuatta karışıklığa neden olduğunu ve bu yüzden DİR'in amacına uygun bir yasal zemine oturtulmasının ve tek bir uygulayıcı kuruluşun sorumluluğuna verilmesinin doğru olduğunu savunmaktadır.

Kocaefe ve Yılmaz (2013:223-224)'a göre, DİR'in yaygın olarak her işletme tarafından kullanılmasının sebebi, girdi maliyetlerinin düşük olması, yurt içinde bulunan hammaddelerin istenilen kalite ve özellikleri taşıyamaması veya vaktinde teslimatının yapılamaması durumunda hammaddeleri düşük maliyetle yurt dışından temin edebilme olanağı sağlamasıdır. Ayrıca bu çalışmada DKO'nun %40-50 arasında olmasından dolayı ülke ihracatının yüksek oranda ithalata bağımlı olduğuna ve rejimin yerli üretimi olumsuz etkilediğine dair eleştirilere yer verilmiştir. Buna karşın rejimden yararlanabilmek için alınan DİİB'in sadece arz yetersizliği yaşanan mal gruplarına ve sektörler verilmesinin ve verilirken de yüksek katma değer yaratan sektörler öncelik tanınmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Rejimin dış ticaret, istihdam ve rekabet gücüne olan etkileri hakkında diğer bir önemli çalışma da, Gençosmanoğlu (2016:99) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada eleştirilerin aksine, DİR kapsamında yapılacak ihracatlarda daha az ithal girdi kullanıldığını yani ithalata olan bağımlılığımızın azaldığını tespit etmiştir. Bununla beraber, rejim kapsamında yapılan ithalat ve ihracat işlemlerinde belirli mal gruplarının faaliyet gösterdiklerini ve bu mal gruplarının da ülkenin dış ticaretinde önemli yere sahip olduğunu belirtmektedir. İhracat Payı Endeksine göre dünya ticaretinde Türkiye'nin payının arttığını, lakin ülkenin ihracatta uzmanlaşmadan ziyade ürün çeşitlendirmeyi tercih ederek belirli sayıda

mal gruplarında uluslararası pazarlarda öncülük yaptığını belirtmiştir. Ayrıca, üretimin DİR'e olan bağımlılığını etkileyen faktörlerin, üretimdeki bazı girdilerin yurt içinden tedarik edilme imkânının olmaması, ülkedeki teknoloji seviyesi ile ürün kalitesinin yetersizliği ve istenilen fiyatlarla istenilen zamanda bu girdilerin yurtdışından ithalatının yapılabilirliği olduğunu açıklamıştır.

Mete ve Yıldız (2017:50), çalışmasında 2003-2016 döneminde ülkemizde DİR kapsamında yapılan maden ihracatı ile sanayi ihracat ve ithalatlarında yaşanan artışların cari açığı azalttığını tespit etmiştir. Tespit sonucunda, 'bu rejim yürürlükten kaldırılmalı' diyen eleştirilerin aksine, politika yapıcılara bu rejim kapsamında maden ihracatı, sanayi ithalat ve ihracatı için verilen desteklerin arttırılmasını, maden ithalatı ile tarım ithalat ve ihracatları için ise bu desteklerin tekrar gözden geçirilerek daraltılması gerekli olduğunu önermektedir.

Şişman (2017:280), DİR kapsamındaki vergisel avantajların eşyanın ihraç edilmesine bağlı olduğunu ve bu avantajların yanı sıra rejimin ihlalinin kaçakçılık suçlarına zemin hazırladığını belirtmiştir. Bu rejim çerçevesinde getirilen eşyayı ihraç etmemenin veya sahte belgeler düzenleyip ihraç edilmiş gibi göstermenin bir suç olduğunu ve bu suçlardan devletin zarar gördüğünü ifade etmiştir.

Parlakay ve Duru (2017:71), tarımsal üretim sektöründe, uygulanan politikalar ve mevsimsel şartlardan dolayı bazı yıllarda yaşanan dalgalanmalardan dolayı bu sektördeki sanayi için gerekli olan hammaddelerin temin edilmesi engellenip, ithal bağımlılığının artmasıyla beraber mevcut kapasitenin kullanılamaz hale geldiğini belirtmektedir. Tarımsal sanayi sektöründeki işletmelerin yurtdışı pazarlarda rekabet güçlerini kaybetmemesi açısından, ülkede üretim miktarı düşük olduğu ve hammadde yetersizliği yaşandığı dönemlerde, bu hammaddelerin DİR kapsamında yurtdışından temininin sağlanması ülke ekonomisini olumlu etkilediğini açıklamıştır. Böylece bu sektördeki işletmelerin rejim sayesinde vergisiz olarak hammadde temin etmek suretiyle, girdi maliyetini düşürmekle beraber atıl durumda bulunan kapasitelerini de çalıştırıp, dolayısıyla istihdam yaratabildiği söz konusudur. Çalışmada, yapılan bu değerlendirmeler neticesinde Türkiye'de işlenmiş tarım ürünlerinde uygulanan DİR sisteminin dış ticareti canlandırdığı ve ekonomiye büyük katkısının olduğu sonucuna varılmış ve sistemin devam ettirilmesi gerekli olduğu ortaya koyulmuştur.

Tekin (2017:200-205), DİR ile ilgili eleştirilerin rejim kapsamında yapılan ihracatın ithal yedek parça, ara malı ve hammadde ile

gerçekleştirilmesinin hem cari açık üzerinde baskı yarattığı hem de ithal ara malına olan bağımlılığı arttırdığı yönünde gözlemlendiğine değinmiştir. Bununla beraber bu rejim kapsamında yapılan ihracatın yurtiçi üreticileri olumsuz etkilememesi, sektörün ithal hammaddeye bağımlılığının artmasının engellenmesi ve cari açığı arttırıcı etki yaratmaması amacıyla döviz kullanım oranının önemli olduğunu da vurgulamaktadır. Ülke üretimde ithal girdiyi yüksek oranda kullanarak ithalata dayalı büyüme sergilediğinden dolayı, büyüme oranındaki artışlar cari işlemler dengesinin de bozulmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

Tekin (2017:205), bu uygulamanın temelde arz yetersizliği olduğu dönemlerde kullanılmasının sağlıklı olduğunu belirtmekte, aksi takdirde ithal bağımlılığa yol açacağını düşünmektedir. Ayrıca bu durumun gerçekleştirilebilmesi için de yurtiçi üreticilere malın fiyatını düşürebilecek muafiyetlerin sağlanmasının ve DİR kapsamında ihracat yapacak üreticilere ise finansman kolaylığı sağlanmasının taraftarıdır. Bununla beraber DİR kapsamında getirilen malların Türkiye Gümrük Bölgesi içerisindeki diğer bir kalitesi düşük malla değiştirilmesi sonucu, bu değiştirilen mamulün işlenerek ihracat taahhüdü yerine geçip, yurt dışından getirilen mamulün ise gümrük bölgemiz içerisinde kalarak, yurt içi üreticilere karşı hem kalite hem de maliyet açısından haksız rekabete sebep olduğunu belirtmiştir.

IV. Yöntem

İhracatımızın yarısına yakın bir kısmı bu rejim kapsamında yapıldığı göz önüne alındığında, ülke ekonomisi için DİR'in vazgeçilmez olduğunu söyleyebiliriz. Ülke ekonomisinde bu kadar etkili olan bir rejimin işleyişinde ortaya çıkan sorunların göz ardı edilemeyeceği açıktır. Ayrıca bu sistemin yerli üreticilere karşı haksız rekabete yol açtığı ve ithalata olan bağımlılığı arttırdığı vb. gibi eleştiriler kuvvetli bir şekilde yapılmaktadır. Bu sebeple bu tarz sorunların araştırılması ve ilgili kuruluşlar tarafından gerekli tedbirlerin alınması büyük önem arz etmektedir.

Amacı bakımından bu çalışma açıklayıcı araştırma kategorisinde yer almaktadır. Ayrıca nicel araştırma yöntemine dayalı bir çalışmadır. Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Bunun yanı sıra araştırma sorularını hazırlarken bu rejim kapsamındaki sorunlar hakkında sektör yetkililerinden, yani piyasada yer alan uygulayıcılardan görüşler alınmıştır.

Türkiye genelindeki işletmelerden sadece ihracatçı birliklerine üye olarak DİİB alan işletmeler ile rejimin sağlıklı şekilde yürütülmesinden sorumlu olan düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar bu araştırmamızın

evrenini oluşturmaktadır. Anketimizin uygulandığı Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar (DDK), verilerin toplandığı dönemlerde şu an mevcut isimlerinden farklı olanlar da dahil; Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığını ve bakanlığa bağlı olan İhracat Genel Müdürlüğü ve İthalat Genel Müdürlüğü, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerini kapsamaktadır. Araştırma aşamasında tüm kitleye ulaşma imkanımız bulunmamıştır. Örneklem tekniği olarak olasılığa dayalı olmayan, kolayda örneklem yöntemi seçilmiştir.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Anketimizin bireysel olmayıp belli bir kurum ve kuruluşlara uygulanması sayısal açıdan kısıtlar getirmiştir. Araştırmamız yüz yüze anket yöntemiyle yapılmamıştır. Zaman yetersizliği, maliyet faktörü ve ulaşımdaki imkânsızlık nedeniyle çoğunlukla e-mail aracılığıyla iletişim sağlanmıştır. Genel olarak DİİB veya Dİİ kullanan firmalara gönderilen toplam anket sayısı 450 olmasına rağmen bunlardan 209 katılımcı geri dönüş yapmıştır. Bu aşamada düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara gönderdiğimiz anket sayısı 40 olmakla beraber geri dönüş sayısı 30 olarak gerçekleşmiştir.

Veri toplama aracı olarak kullandığımız anket formu iki ayrı kurumda uygulanmaktadır. Araştırma sorularını hem firmalara, hem de düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara ayrı ayrı uygulamamızın nedeni, bu kuruluşların rejimle ilgili farklı değerlendirmeler yapabilme ihtimali taşıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Anketlerde ölçme yöntemi olarak Beşli Likert ölçeği "1 Hiç Katılmıyorum", "2 Kısmen Katılmıyorum", "3 Hiç Fikirim Yok veya Kararsızım", "4 Kısmen Katılıyorum", "5 Kesinlikle Katılıyorum" kullanılmıştır.

V. Veri Analizi ve Bulgular

Bu başlıkta araştırmanın önemli kısmını oluşturan, rejim kapsamında ortaya çıkan sorunlara yönelik veri analizleri bulunmaktadır. Anket soruları; rejimi bizzat uygulayan işletmelere ve rejimin sağlıklı şekilde işlemeden sorumlu olan düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara (DDK) ortak soru setinden ve farklı soru setinden oluşan iki bölümlü bir yapı ile yöneltilmiştir.

5.1. İşletmeler ile DDK'nın DİR'e Karşı Tutumları ve Güvenilirlik Testi

Anket sorularının içerisinde bazı sorular DİR'in doğrudan etkileri üzerine sorulmaktadır. Bu sorulardan yola çıkarak katılımcılarımızın rejime karşı ortak tutumları hesaplanmıştır.

İşletmelerin rejime karşı tutumlarının hesaplanması için, ortalama tutuma dâhil edilen sorular:

- DİR gerçekten ihracatı arttırıcı bir niteliğe sahiptir.
- DİR işletmelerin verimliliğini ve etkinliğini köreltmektedir.
- DİR yerel girdilerin aleyhine haksız rekabete yol açmaktadır.
- DİR ithalata olan bağımlılığımızı artırarak, ekonomiyi olumsuz yönde etkilemektedir.
- DİR, Türk ihracatçılarının uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmaktadır.
- DİR istihdamı olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 1.

İşletmelerin DİR'e Karşı Tutumları

İşletme sayısı	209
Ortalama Tutum	4,0305

İşletmelerin DİR ile ilgili ifadelerine karşı ortalama tutumu 4,03'tür. 1 hiç katılmıyorum ve 5 kesinlikle katılıyorum olduğu düşünülürse, işletmelerin bu rejimi desteklediklerini söyleyebiliriz.

DDK'nın rejime karşı tutumlarının hesaplanması için, ortalama tutuma dâhil edilen sorular:

- DİR gerçekten ihracatı artırıcı bir niteliğe sahiptir.
- DİR işletmelerin verimliliğini ve etkinliğini köreltmektedir.
- DİR sistemi ticaret politikası önlemlerinin etkisini azaltmaktadır.
- DİR yerel girdilerin aleyhine haksız rekabete yol açmaktadır.
- DİR ithalata olan bağımlılığımızı artırarak, ekonomiyi olumsuz yönde etkilemektedir.
- DİR, dış ticaret açığının artmasına sebep olmaktadır

- DİR, Türk ihracatçılarının uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmaktadır.
- DİR istihdamı olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 2.**DDK'ın DİR'e Karşı Tutumları**

DDK sayısı	30
Ortalama Tutum	3,5208

Düzenleyici ve denetleyici kuruluşların DİR'e karşı tutumu 3,52'dir. Bu kuruluşlar DİR'i işletmelere kıyasla daha az desteklemektedir. Rejime karşı sergilenen bu tutumların güvenilir olup olmadığını ölçmemiz için ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmaktadır.

Tablo 3.**Güvenilirlik Analizi**

	İşletmeler	DDK
Cronbach's Alpha Katsayısı	0,739	0,832

Cronbach's Alpha katsayısı 0,7 üzerinde çıkması ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir. İşletmelerin DİR'e karşı tutum ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı 0,739, DDK'nın DİR'e karşı tutum ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı ise 0,832'dir. Her ikisinin de Cronbach's Alpha katsayılarının 0,7'nin üzerinde çıkması, DİR'e karşı yapmış olduğumuz tutum ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

5.2. Rejim Kapsamında Yaşanan Sorunlara Yönelik Ortak Analiz

Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar (DDK) ile birlikte DİİB sahibi firmalara yapmış olduğumuz anket çalışmasında toplam geri dönüş yapılan anket sayısı 239'dur. Burada sadece bu 239 katılımcıya sorulan ortak sorulara yer verilerek analizi yapılmaktadır.

Tablo 4.**Anket Katılımcı Sayıları**

Katılımcılar	Katılımcı sayısı	Yüzde
DİİB Sahibi İşletmeler	209	87
Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar	30	13
Genel	239	100

DİR'in işletmelerin verimliliği ve etkinliği üzerinde olumsuz etkisinin olup olmadığı araştırılmaktadır. Katılımcılarımızın %78'i bu rejimin işletmelerin verimliliğini ve etkinliğini körelttiğini düşünmüyorlar ve rejimin işletmelerin verimliliği ve etkinliği üzerinde olumlu etkisinin olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların sadece %20'ye yakın bir kesimi Mali (2004) ile aynı görüşler.

Tablo 5.
DİİB Sahibi Firmalara ve Düzenleyici Denetleyici Kuruluşlara Yönelik Ortak Soruların Analizi ve Katılım Oranı

DİİB Sahibi Firmalara / Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlara Yönelik Sorular ve Katılım Oranı (%100)	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. DİR, işletmelerin verimliliğini ve etkinliğini köreltmektedir.	62	16	4	14	4
2. DİR'de sık ve devamlı yaşanan değişiklikler belirsizliklere yol açıp sistemin etkinliği azalmaktadır.	8	13	11	43	25
3. DİR kapsamında ithal edilen veya yurt içinden sağlanan girdilerin ne kadarının ihrac ürününün bünyesinde kullanıldığı net olarak bilinebilmektedir.	6	9	9	44	32
4. DİR kapsamında ithalatı yapılan eşya şayet Türkiye'de üretiliyorsa, ilgili sektörler desteklenerek yurtiçinden temin edilmesinin önü açılmalıdır.	3	1	3	24	67
5. DİR kapsamında; ihracat yapmış gibi sahte gümrük beyannamesi düzenlenerek, gerçek değerlerin çok üstünde fiktif ihracatlar ve sahte teyitlerle taahhüt kapatma usulsüzlükleri yapılmaktadır.	18	10	44	20	8
6. Eşdeğer eşya kullanımında sıklıkla sorunlar yaşanmaktadır.	9	6	17	46	22
7. Üretim aşamasında kullanılan girdilerin fire oranlarının yanlış hesaplanması söz konusudur.	6	4	14	50	26

Tablo 5. Devamı

DİİB Sahibi Firmalara / Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlara Yönelik Sorular ve Katılım Oranı (%100)	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
8. Kapasite raporundaki fire kavramıyla DİR’de anlaşılması gereken fire kavramı anlam kargaşası çıkarmaktadır.	5	5	12	49	29
9. DİR gerçekten ihracatı artırıcı bir niteliğe sahiptir.	6	4	2	28	60
10. DİR, ihracatçıların uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmakta.	4	4	2	20	70
11. DİR istihdamı olumlu yönde etkilemektedir.	5	5	8	28	54
12. DİR yerel girdilerin aleyhine haksız rekabete yol açmaktadır.	25	35	18	15	7
13. DİR ithalata olan bağımlılığımızı artırarak, ekonomiyi olumsuz etkilemektedir.	28	29	14	20	9

Katılımcılarımızın %68’i sistemde sürekli değişikliklerin yapılmasının sistemin etkinliğini azalttığını belirtmektedir. Bu konuda elde ettiğimiz sonuçlar da Mali’nin (2004) çalışmasında elde edilen sonuçlara uygunluk göstermiştir. Bununla birlikte Mali’ye göre, ithal edilen veya yurt içinden sağlanmış olan girdilerin ne kadarının ihraç ürününün bünyesinde kullanıldığına dair sağlıklı bir tespitin mümkün olmaması rejimin eleştirilen yönüydü ve buna karşın yapmış olduğumuz araştırmada katılımcılarımızın %76’sı bu fikri desteklemektedir.

Katılımcıların % 91’i, DİR kapsamında ithalatı yapılan eşyanın Türkiye’de üretilmesi halinde, ilgili sektörlerin desteklenerek yurtiçinden temininin sağlanmasını doğru bulmuştur. Elde ettiğimiz bu sonuca paralel bir sonuç, Kocafe ve diğ.’nin (2013) çalışmasında yer verilmiştir.

Rejim kapsamında söz konusu olan diğer bir sorun da, ihracat yapmış gibi sahte gümrük beyannamesi düzenlenerek, gerçek değerlerin çok üstünde fiktif ihracatların gerçekleştirilmesi ve sahte teyitlerle taahhüt

kapatma usulsüzlükleri yapılmasına yöneliktir. Fakat katılımcılar bu konuda %44 oranla kararsız olduklarını belirtmiştir.

Bu rejim kapsamında ithal eşyasının yerine kullanılan eşdeğer eşyanın ithal eşyasıyla aynı ticari nitelikte olup olmadığının üretimden sonra anlaşılabilir hale gelmesi hem ihracatçıları hem de denetleyicileri bir sorunla karşı karşıya bırakmaktadır. Bunu bir sorun olarak algılayan katılımcılarımız %68 düzeyindedir.

Fire oranlarının hesaplanmasında yaşanabilecek yanlışlıklara yönelik katılımcıların %76'sı fire oranının yanlış hesaplandığını düşünmektedir. Bununla beraber katılımcıların %78'i kapasite raporundaki fire kavramıyla DİR'de anlaşılması gereken fire kavramları arasında anlam kargaşası yaşandığını belirtmiştir.

DİR'in ihracat artışlarındaki etkisi araştırıldığında, rejimin %88 oranla ihracatı artırıcı nitelik taşıdığını söyleyebiliriz. İhracatı arttırmasının yanı sıra bu rejim ihracatçılara uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmayı da amaçlamaktadır. Katılımcılarımızın %90'ı bu rejimin Türk ihracatçılarına uluslararası pazarlarda rekabet gücü kazandırdığına inanmaktadır.

DİR'in istihdam üzerine olan etkisi değerlendirildiğinde, %82 oranla rejimin istihdamı olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

DİR kapsamında getirilen malların Türkiye Gümrük Bölgesi içerisindeki mallarla değiştirilmesi sonucunda, değiştirilmiş malların işlenerek ihraç edilmesiyle ve yurt dışından getirilen malların ise gümrük bölgesi içinde kalmasıyla, yerli üreticileri hem kalite hem de maliyet açısından haksız bir rekabetle karşı karşıya kalmasının rejimin aksayan yönlerinden biri olduğu bilinmektedir. Buna göre işletmelerin ve DDK'nın yarısından fazlası yerli girdilerin aleyhine haksız rekabetin olmadığını düşünmektedir. %60'lık kesimin 'rejim yerli üreticilere karşı haksız rekabete yol açmıyor' kararının nedeni, yerli üreticilerin kaliteli ara malı üretilmediğinden kaynaklanabilmektedir. Fakat vardığımız bu sonuç, Sayılğan ve Şenol (2010) ile Tekin (2017) çalışmalarında gösterilmiş olan sonuçlardan farklılık göstermektedir.

Rejimin ihracatı arttırmasının yanı sıra ithalatı da beraberinde arttırdığı anlaşılmaktadır. Eğer DİR ithalatı arttırmasıyla beraber ithal bağımlılığı da artırıyorsa, üzerinde durulması gereken bir sorundur. Genel olarak bu sorunun değerlendirilmesine bakarsak, toplam katılımcılarımızın sadece %29'u bu görüşü destekliyor. Katılımcıların %57'si ise DİR'in ithal bağımlılığını tetiklediğini düşünmüyorlar.

5.3. Dahilde İşleme Rejimini Kullanan Firmalara Yönelik Özel Sorular ve Analizi

Araştırma aşamasında karşılaşılan bazı sorunlar sadece işletmeleri veya sadece DDK'ları etkilemektedir ve ilgilendirmektedir. Bu yüzden anket sorularımızın bir bölümü bu kurumların özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bu başlık altında DİR kullanan firmalara yönelik analizlere yer verilecektir. Toplam katılımcı firma sayısı 209'dur. Bu rejimden en çok %74 oranla imalatçı-ihracatçı firmaların yararlandığını görebiliriz.

Tablo 6.
İşletme Kategorileri

Firma Türü	İşletme Sayısı	Yüzde Oranı (%)
İmalatçı	19	9
İmalatçı-İhracatçı	154	74
İhracatçı	20	9
Diğer	16	8
Toplam	209	100

Tablo 7'de işletmelere yönelik özel sorulara yer verilmektedir.

Tablo 7.
DİİB Sahibi Firmalara Yönelik Özel Sorular ve Katılım Oranı

DİİB Sahibi İşletmelere Yönelik Özel Sorular ve Katılım Oranı (%100)	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. DİR kapsamında ithalatı yapılacak eşya listelerini genişletmek gerekmektedir.	3	7	14	33	43
2. DİR kapsamında gümrüklerde yapılan sıkı denetim firmaları sıkıntıya sokmaktadır.	13	18	13	41	15
3. DİİB'nin kapatılması aşamasında sektöre bağlı olarak ürün çeşitliliğinin çok olması durumunda, belge özel şartı gereği ibrazı zorunlu olan Ekspertiz Raporu'nun her belge için ayrı ayrı alınması dokümantasyon maliyetini arttırmaktadır.	5	1	9	26	59

İşletmelerin yaklaşık %80'i DİR kapsamında ithalatı yapılacak eşya listesinin genişletilmesini istiyorken %10'luk kısmı ise bu görüşe katılmamaktadır. Bıyıkçı'nın (2010) çalışmasında çıkar grupları arasında bu konuyla ilgili anlaşmazlığın olduğu belirtilmişti.

Gümrüklerde yapılan sıkı denetimlere karşı işletmelerin tutumlarına bakıldığında, işletmelerin %56'sı aşırı yapılan denetimden olumsuz etkilenmektedir. İşletmelerin %31'i ise yapılan denetimlerden rahatsız değildir. Buna karşın yapılan önceki araştırmalardan, Takım ve Ersungur'un (2010) çalışması bizim elde ettiğimiz sonuçtan farklılık göstermekteyken, Parlakay ve Duru (2017) çalışmasında ise burada elde edilen sonuca paralel bir bulgu elde etmiştir.

İşletmelerin %85'i, DİİB'nin kapatılması aşamasında sektöre bağlı olarak ürün çeşitliliğinin çok olması durumunda, belge özel şartı gereği

ibrazı zorunlu olan Ekspertiz Raporu'nun her bir belge için ayrı istenmesinin dokümantasyon maliyetini arttırdığını düşünmektedir.

5.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlara Yönelik Özel Sorular ve Analizi

Bu başlıkta düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara yöneltilen sorulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Bu bağlamda rejimin ticaret politikası önlemlerine karşı etkileri günümüzdeki tartışma konularından biridir. Katılımcılarımızın %67'si bu rejimin ticaret politikası önlemlerini azaltıcı bir nitelikte olduğunu düşünmüyorlar. Buna rağmen katılımcıların %20'si Selen (2005) ile aynı görüşte olup, %13'ü ise kararsız kalmıştır. Yetkili kuruluşların %60'ı sistemle ilgili mevcut denetim sistemlerinin yetersiz olduğunu düşünmüyorlarken, diğer %30'luk kesim ise denetim sistemleriyle ilgili bir sorunun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 8.
XXXXXXDüzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlara Yönelik Özel Sorular ve Katılım Oranı

DDK'lara Yönelik Özel Sorular ve Katılım Oranı (%100)	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. DİR, ticaret politikası önlemlerinin etkisini azaltmaktadır.	50	17	13	17	3
2. DİR'e ilişkin mevcut denetim sisteminin yetersiz olduğunu düşünüyorum.	40	20	10	20	10
3. DİR süreçlerinde görev yapan uzmanlar birlikte çalıştığı firmaların bilgi ve becerilerini yeterli buluyorlar.	23	34	13	23	7
4. DİR süreçlerinde görev yapan uzmanlar işe başlamadan önce ve devam eden sürede kendilerine sağlanan eğitim/bilgi/donanım imkânlarını yeterli buluyorlar.	23	34	13	23	7

Tablo 8. Devamı

DDK'lara Yönelik Özel Sorular ve Katılım Oranı (%100)	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesimlikle Katılıyorum
5. DİR'de DKO'na sınırlandırma getirilmesi olumludur.	20	10	-	17	53
6. Serbest Ticaret Anlaşması (STA), DİR kapsamında gerçekleştirilen ihracatı arttırmaktadır.	17	6	17	40	20
7. DİR, Dış Ticaret Açığının artmasına sebep olmaktadır.	60	13	13	7	7

DİR'in sağlıklı işleyebilmesi için denetim ve gözetim sistemlerindeki görev yapan uzmanların ve bu sistemden yararlanan firmaların da son derece bilgi sahibi olmaları önem taşımaktadır. Uzmanların %57'si firmaların bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi olduklarını düşünmüyorlar ve bazıları kararsız kalmış olsa da, %30'u firmaların rejimle ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyorlar. Ayrıca DİR süreçlerinde görev yapan uzmanlar da %57 oranında rejimle ilgili eğitim sürecinde kendilerine sağlanmış olan eğitimi yeterli bulmamaktadır. Uzmanların %30'u ise rejimle ilgili verilmiş olan eğitimden memnundur.

Yetkili kuruluşların %70'i DKO'nun sınırlandırılmasının doğru bir yöntem olduğu görüşünü yansıtmıştır. Fakat kuruluşların %30'luk bir kısmı ise DKO'daki bu sınırlandırılmaları doğru bulmamaktadır. Tekin'in (2017) çalışması bizimle ortak bir görüş sergilemekte ve yabancı para birimlerinin değerli olduğu dönemlerde de hammadde ve ara mallarının yurt içinden tedarik edilmesinin desteklenmesini doğru bulmaktadır.

Rejimin ihracat artışına gelince, diğer ülkelerle imzalanmış STA'ların da DİR kapsamında gerçekleştirilen ihracatı artırdığı %60'lık bir oranla destek görmüştür. Yapmış olduğumuz bu çalışmada, yetkili kuruluşların %73'ü DİR'in dış ticaret açığını arttırmadığı düşüncesindedir. %13'ü ise DİR'in cari açığı arttırabileceğini düşünmektedir.

VI. SONUÇ

Dahilde İşleme Rejimi bir teşvik modeli olarak; ihracatı arttırmayı, ihracatçılara uluslararası pazarlarda rekabet gücü kazandırmayı ve ürün çeşitliliğini arttırarak ihraç pazarlarını genişletmeyi hedeflemektedir. Bu rejim en çok tercih edilen ihracat teşvik sistemidir, dolayısıyla ülke ihracatının büyük bir kısmını bu sistem aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

Son on yılda ülkemizdeki toplam ihracatın yarısına yakını DİR kapsamında gerçekleştirilmiştir. Fakat ülkenin ihracat artışlarında önemli yere sahip olan bu sistemin, birtakım eksik yönlerinin de olduğu söz konusu olabilmektedir. Bazı çalışmalarda ise bu eleştirilerin tam tersine, rejime ilişkin yapılan ithalatlarda doğan vergi ve döviz kayıplarının ihracat esnasında fazlasıyla ekonomiye kazandırıldığı vs., olumlu sonuçlarının da olduğu öne sürülmektedir. Rejimin bu tarz olumlu ya da olumsuz yönlerinin araştırılması ve açıklığa kavuşturulmasının önemli olduğu düşüncesiyle, bu sorunlar üzerinde DİİB'si sahibi firmalara ve düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara anket uygulanmıştır.

Bu anket uygulamasının sonucunda rejimin sağladığı avantajlar şu şekildedir;

- DİR işletmelerin verimliliğini ve etkinliğini arttırmaktadır.
- DİR ihracatı arttırıyor.
- DİR, Türk ihracatçılarını uluslararası pazarlarda rekabet gücü kazandırıyor.
- DİR istihdamı arttırıyor.

Ayrıca; rejimin haksız rekabet yaratmadığı, ithal bağımlılığını arttırmadığı ve ekonomiyi olumsuz etkilemediğine yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Bununla beraber, DİR kapsamında ithalatı yapılan eşyalar şayet Türkiye'de üretiliyorsa, ilgili sektörler desteklenerek yurt içinden temininin sağlanması gerekli olduğu önerilmektedir.

DİR kapsamında sahte beyannameler düzenlenerek ihracat yapıldığına ve sahte teyitlerle taahhüt kapatıldığına dair usulsüzlüklerin olup olmadığı ise tespit edilememiştir ve ithal edilen veya yurt içinden sağlanan girdilerin ne kadarının ihraç ürününün bünyesinde kullanıldığı tespitinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak katılımcı işletmeler tarafından sorun olarak;

- Rejim kapsamında yaşanan sık ve devamlı değişikliklerin sistemin etkinliğini azalttığı,
- Eşdeğer eşya konusunda sorunlar yaşandığı,

- Üretim aşamasında kullanılan girdilerin fire oranlarının yanlış hesaplandığı,
- Kapasite raporundaki fire kavramıyla DİR’de anlaşılması gereken fire kavramları arasında anlam kargaşası çıktığı anlaşılmaktadır.

DİİB’nin kapatılması aşamasında sektöre bağlı olarak ürün çeşitliliğinin çok olması durumunda, belge özel şartı gereği ibrazı zorunlu olan Ekspertiz Raporu’nun her belge için ayrı ayrı istenmesinin aynı şekilde dokümantasyon maliyetini de arttırdığını belirtilmiştir. Ayrıca işletmelerimizin yarısından fazlası bu rejim kapsamında yapılan sıkı denetimin bazı durumlarda kendilerini sıkıntılı duruma düşürdüğünü belirtmektedir.

Yetkili kuruluşlara uygulanan anket çalışmasında ise DİR’in ticaret politikası önlemlerini azaltıcı etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar rejimle ilgili mevcut denetim sisteminin yetersiz olduğunu düşünmüyorlar. Bununla beraber DİR süreçlerinde görev yapan uzmanlara ve bu rejimi kullanmakta olan firmalara eğitim sürecinde veya sonrasında sağlanmakta olan bilgi/donanım imkânlarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Literatürde ortaya çıkan eleştirilerin içerisinde bu rejimin cari açığı arttırdığı bulunmaktaydı. Fakat elde ettiğimiz bulgular DİR’in cari açığı arttırmadığı yönünde sonuca ulaştırmıştır. Diğer ülkelerle imzalanmış olan STA’lar da aynı anda DİR kapsamında gerçekleştirilen ihracatı arttırmaktadır. Rejime ilişkin bu tarz sorunların ortaya çıkmaması için bazı önlemler alınmaktadır. DKO’na getirilen sınırlamalar da bunlardan biri ve araştırma aşamasında da DKO’na sınırlandırma getirmenin doğru bir önlem olduğu düşünülmektedir.

DİR sektör ayrımı yapılmaksızın kullanılmalıdır. Fakat olabildiğince arz yetersizliği yaşandığı dönemlerde kullanılmasında fayda vardır. Eğer bu rejim kapsamında ithal edilen girdiler Türkiye’de üretilabiliyorsa, ilgili sektörler desteklenmeli ve yurt içinden tedarik edilmelidir. Bununla beraber yerli ara malı üreticilerinin de kaliteli üretim yapabilmeleri için desteklenmeleri gerekmektedir. Ayrıca firmaların ihracat yaptıkları ülkelerde bürokratik engellerle karşılaşmamaları için ve mevcut müşterilerini kaybetmemeleri için gerekli tedbirlerin alınarak, gümrük kontrolleri hızlandırılmalı, ihraç ürünleri fazla bekletilmemelidir. Bu araştırma kapsamında karşılaşılan sorunların yetkili kuruluşlar tarafından ayrıca incelenerek gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca sorunların ayrıntılı olarak tespit edilebilmesi için, yapılan anket uygulamasının her sektöre ayrı ayrı uygulanmasında fayda vardır.

KAYNAKÇA

- 2005/8391 sayılı Dâhilde İşleme Rejimi Kararı, 27.01.2005 tarih ve 25709 sayılı Resmi Gazete.
- İhracat 2006/12 Dâhilde İşleme Rejimi Tebliği, 20.12.2006 tarih ve 26382 sayılı Resmi Gazete.
- Bıyıkçı, C., (2010), Bir Teşvik Rejimi Olarak Dâhilde İşleme Rejiminin Ülke İhracatı ve Ülke Kalkınması Üzerindeki Etkileri: Gelişimsel ve Ekonomi-Politik Bir Analiz, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gençosmanoğlu,Ö.T. (2016). Dahilde İşleme Rejiminin Türkiye’de Dış Ticaret, İstihdam ve Rekabet Gücüne Etkisi. *Business and Economics Research Journal*, 7(2):83-102. doi: 10.220409/berj.2016217497
- Kocaefe Cebeci, A. ve Yılmaz M. (2013). Dâhilde İşleme Rejimi ve Türk Dış Ticareti Üzerine Etkilerinin Analizi (1996-2011). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2):205-224.
- Mali, M., (2004), Dâhilde İşleme Rejimi ve Uygulamadaki Etkinliği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: T.C. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mete, E. ve Yıldız E.B. (2017). Dâhilde İşleme Rejimi ve Cari Denge: Türkiye İçin Sektörel Bir Analiz. *The Journal of International Scientific Researches*, 2(7): 38-51.
- Parlakay, O. veDuru S. (2017). Türkiye’de İşlenmiş Tarım Ürünleri Dış Ticaretinde Dâhilde İşleme Rejiminin Etkilerinin Trend Analizi Yöntemleriyle İncelenmesi. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 21(1): 62-72.
- Sayılgan, G. ve Şenol C. (2010). Dâhilde İşleme Rejimi ve Türk İşletmelerinin İhracatı Üzerine Etkileri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0(35): 37-53.
- Selen, U. (2005). Dış Ticaret Yardım Unsuru Olarak Dâhilde İşleme Rejimi: Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 5(10): 182-205.
- Şişman, G. (2017). Tax Advantages and Violations in the Internal Processing Regime. *Journal of Gurrent Researches on Sciences (Jocress)*, 7(4): 265-282. doi: 10.26579/jocrees-7.4.20
- Takım, A. ve Ersungur Ş.M. (2010). Dâhilde İşleme Rejimi: İhracat ve İthalat Üzerindeki Etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2): 289-305.
- Tekin, Ü.E. (2017). Dâhilde İşleme Rejimi’nin İhracat ve İthalat Üzerine Etkileri (1996-2016). *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, 3(16): 192-206.

Journal of Business Science (JOBS), 2019; 7(2): 331-355. DOI: 10.22139/jobs.559293

Dâhilde İşleme Uçak, H. (2013). 50 Soruda Dâhilde İşleme Rejimi. 1.Baskı, Ankara: Seçkin
Rejiminde Yayıncılık.
Karşılaşılan
Sorunlar Ve Çözüm
Önerileri

**INWARD PROCESSING REGIME: CHALLENGES AND
PROPOSED SOLUTIONS****Dahilde İşleme
Rejiminde
Karşılaşılan
Sorunlar Ve
Çözüm Önerileri****EXTENDED ABSTRACT****353**

The goal of this study is to identify the problems encountered in functioning Inward Processing Regime (IPR) and recommend solutions to these problems. The study was carried out with a quantitative research. In this context, businesses that are members of export unions and have Inward Processing Regime Certificate (IPRC) and Regulatory and Supervisory Bodies responsible for effective functioning of this regime were. It was concluded that the regime provided competitive power to companies in international markets and contributed significantly to increase in exports. It was also found out that the regime did not cause unfair competition against local manufacturers, exert pressure on current deficit, increase dependence on imports and reduce trade policy measures. On the other hand, several problems were detected in equivalent goods usage in the context of the regime. Continuous new regulations introduced within the scope of this regime constitute one other problem.

Our country, that adopted export-based growth strategy as of 1980, resorts to several export incentive systems. IPR, one of these incentive systems, contributes significantly to total export of the country. Indeed, almost half of total export activity is carried out under this regime. However; in addition to its advantages, this system is currently criticized in several ways such as increasing dependence on imports and current deficit, causing unfair competition against local manufacturers, decreasing the importance of trade policy. It is apparent that problems encountered in functioning of this significant regime may not be neglected. Removal or clarification of this bilateral conflict related to the regime will help it work better. Therefore, our study is of great importance.

We did not find a study on problems encountered in the context of IPR that constitutes the research question of this study. Therefore, based on only studies carried out within the scope of IPR, we involved studies that gave place to problems of IPR in our literature review. Survey questions used for the study were designed according to the problems found in literature. Moreover, regulatory bodies responsible for well-functioning the regime was asked about their opinions about several issues that might be perceived as a problem in the context of IPR.

In this context, a survey was implemented to clarify both problems obtained in literature review and issues that were recognized as a problem

by authorities. Survey form, the data collection tool of the study, was implemented in two separate institutions.

Our study population comprises Turkish businesses that are member of export unions and have IPRC and regulatory and supervisory bodies that are responsible for well-functioning of the regime. We asked research questions to both companies and regulatory and supervisory institutions due to the likelihood that these institutions might have different opinions on the regime. It was not possible for us to reach the whole population during the study. Therefore, non-random convenience sampling pattern was selected. The study was not carried out with face-to-face interview method. Communication was predominantly via e-mail due to lack of time, cost factor and hardship of transport. 209 businesses with IPRC and 30 regulatory and supervisory institutions sent feedback. Five-Lichert scale was used as rating method in the surveys.

IPR is supported more by businesses that use this regime than regulatory and supervisory institutions. It was also understood that the scale was reliable after calculating Cronbach Alpha coefficient to test reliability of attitude scale of these two institutions. It is understood from study result that IPR has positive impact on efficiency and productivity of companies. It might also be found that imported or domestic input is also used within the scope of export products. Our conclusions do not overlap with the Mali (2004) study. Still, it was found out that supporting relevant industries would rather be supported for domestic provision of imported goods. A similar finding to our study was given place in the study of Kocatepe et al (2013). Despite several problems we read in literature, we found out that the regime does not cause unfair competition against local manufacturers and increase dependence on import and current deficit. Our conclusion on unfair competition is also different from the conclusions in the studies of Sayılğan and Şenol (2010) and Tekin (2017). Here, it is concluded again that the regime increases export activity and causes positive impact on employment. It was also concluded that IPR did not reduce the trade policy measures. Major problems encountered within the scope of this regime are as follows; it might be hard at post-production stage to understand whether equivalent goods allowed for substituting the imported goods have the same commercial qualities with the imported goods, waste rates of production input might be miscalculated, an ambiguity might occur on the meaning of the waste rate concept and continuous changes introduced in IPR functioning might cause uncertainty. We also reached no conclusion as to the existence of fraud acts as part of export activities within the scope of IPR. After all, it was understood that neither the businesses nor experts have adequate knowledge of IPR.

To conclude, it was understood at the end of this study that several issues that were perceived as problems were not indeed a problem while several other problems were clarified. IPR would rather be used in periods of short supply for this system to be beneficial to national economy. If domestic production of imported products is possible, relevant industries must be supported to pave the way for domestic provision. One reason for companies exporting within the scope of IPR to prefer using imported input is that our domestic intermediate goods manufacturers are not capable of quality production. Therefore, our domestic intermediate goods manufacturers must resort to relevant methods for quality production. Questions revealed by this study must be dealt with by authorities and relevant measures must be taken. Each industry must be separately subjected to the survey of the study in order to identify the problems clearly.

Keywords: Inward Processing Regime, Equivalent Goods, Export, Domestic Production